

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelje je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako peti-vrstico. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inerdatni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Kako dolgo še?

(Glas podeželskih učiteljskih krogov.)

»Vzgojajte izročene Vam šol. otroke v patrijotičnem duhu!« Tako nam zabijujejo dan za dnem vse šolske oblasti, od okrajnega šolskega sveta do naučnega ministrstva. — Tozadavnih odlokov kar dežuje: in trikrat smo že prejeli strog ukaz od višjega šolskega sveta in naučnega ministrstva da je vsak šolski upravitelj osebno odgovoren, da se morajo vse one knjige, hodisti čitanke, ali pa knjige tako šolarskih kakor tudi učit. knjižnic takoj izločiti in izročiti »večnemu mičenju, ki kolikaj diše po avstrijskem vzduhu. — Umevno da tudi tovariši nadzorniki pri vsaki priliki povdariajo: vzgojajte v patrijotičnem duhu!

Resničen je rek: »Kakršna mladina, tak narod.« In slovensko učiteljstvo, to lahko s ponosom izjavljamo, je vzgajalo, vzgaja in bo vzgajalo — tudi brez vseh teh fermanov, izročeno ti mladino v takem duhu da bi bila naša država lahko brez skrbi — naj jo obda še taka tolpa steklih sosedov — za svoj obstanek.

Toda znana je tudi činjenica, da vsa šolska vzgoja ne pomaga, ako ti nasprotuje domača in javna vzgoja, to je ono ožračje, v katerem otrok živi. — In naj se trudi učitelj še toliko naj izdajo vse šolske oblasti še enkrat toliko fermanov, kolikor so jih do sedaj vse zamanj: kar šola zgradi, to podere na mah ono ožračje, ki napolnjuje naše prvaško ožračje.

A ogledimo si natančneje naše politično vaško življenje. Poznamo do dobra to življenje, kajti skoro trideset let delujemo na deželi in vidimo kako sistematično se zastruplja vse naše javno življenje po naših vaseh in treh s skrajno demagogijo in protidržavno gonio.

Vsi klerikalni listi od »Domoljuba« do »Slovenca«, so dan na dan polni protidržavne vsebine na vseh javnih in zakonitih shodih, na vseh takozvanih »prosvetnih« zborovanjih da celo po brižnicah, skratka, prav povsod odmeva končni refren to državo je treba razgnati, ker nima slučajno odločilne besede v njej vaški kaplan in vaški župnik, kakor nekda v pokojni Avstriji.

In če upoštevamo dalje dejstva, da se teh shodov udeležujejo po veliki večini tudi šolarji, da dobivajo vse one raz-

ne klerikalne liste tudi šolarji v roke ter jih več ali manj čitajo, da po mnogih krajih šolarji te liste raznašajo po hišah, oziroma hodijo v župnišča po nje. — da so slednjič navzoči na »temeljnih« političnih razgovorih, ki jih imajo klerikalni politiki v posameznih vaških gostilnah itd. — ali se potem čudite da ni še prodrla misel o državnem edinstvu, o državni moči v najširše plasti našega naroda ter da sanja naš preprosti narod o tisti blaženi avtonomiji, ki se zrceli v nesmrtni humoreski »4000«, in kjer bi imel vsak vaški župnik svojo vaško avtonomijo.

Slovensko učiteljstvo je — dobro poznavajoč to razporedenje med našim narodom — že zavzelo svoje stališče in izreklo na svojem zboru na Bledu svoje mnenje. Bleiske resolucije so bile in so dovolj glasev poziv merodajnim faktorjem da napravijo konec — a temeljit konec tem razmeram. Pač imamo še vedno

zakon o zaščiti države in če je država ob svojem času tako krepko posegla v razdiralno delo komunistov, ki se delno niso uganjali take gonje proti državi, kakor jo uganjajo združeni klerikalci in Radičevci — zakaj bi tu ne posegla vmes močna državna roka ter kategorično ne izjavila, tako dalje ne več.

In končno še to: naša politikajoča duhovščina se dan za dnem tako rada izjavlja za slovensko avtonomijo, a nikdar in nikjer še nismo čuli, da bi se ista duhovščina izrekla za cerkveno slovensko avtonomijo. — Ako vidijo da je državna centralizacija za slovenski narod tako škodljiva, zakaj nečajo videti, koliko škodljivejša je šele cerkvena centralizacija.

Bodite vsaj tu dosledni — in ne ravnajte se po priznani prislovcici: vsako sredstvo je nam dobro, le da se nam dobro godi!

6. Narodna zgodovina: preteklost Srbov, Hrvatov in Slovencev kot celota. Razlaga zgodovinskih dogodkov po zgodovinskih periodah, toda ne po plemenih.

7. Računstvo: Razne operacije računanja s celimi števili in ulomki. Osnovna geometrija.

8. Spoznavanje človeka in pojmi iz higijene.

9. Začetek prirodopisja in prirodoslovja ter kmetijstvo.

10. Spretnosti: risanje, petje in druga moška in ženska ročna dela.

11. Telovadba: Vaje po Tyrševem sestavu.

C. V šolah za nadaljno izobrazbo.

1. Vera: Osnovni pojmi vseh ver v državi zgodovina krščanske cerkve v našem narodu in pa potreba verske tolerance.

2. Državni jezik: gramatika, spoznavanje in razumevanje dialekt, književnost poedinih plemen in pisarni izdelki za potrebo b življenju.

3. Zgodovina: narodna zgodovina v širšem obsegu v zvezi z zgodovino sosednih narodov in kratek pregled najglavnejših dogodkov iz svetovne zgodovine.

4. Zemljepis: Detaljno spoznavanje vseh delov domovine, klimatična razlika, narodni izdelki razvoj kmetijstva industrije, trgovine in prometa naseljenost po narodnostih in veri ter plemenih, Fizikalni zemljepis.

5. Računstvo: Spoznanje vseh operacij računanja s celimi števili, desetinskimi in navadnimi ulomki z ozirom na praktične potrebe v življenju. Knjigovodstvo in domače računovodstvo.

6. Spoznavanje prirode: Osnovni nauk iz prirodopisa z objasnjevanjem prirodnih pojavov in njihovega vpliva na življenje ljudstva razvoj rastlinstva in živali.

7. Narodna ekonomija: osnovni pojmi narodne ekonomije.

8. Kmetijstvo: teoretičen pouk iz vseh panog kmetijstva in praktičen pouk iz poedinih delov z ozirom na glavne panoge narodnega kmetijstva v okolici. Spoznavanje kulturnega rastlinstva.

9. Državlanski pouk (samo za dečke): Spoznavanje temeljne državne uredbe, državljanskih pravic in dolžnosti značaja in namena samoupravnih teles v državi.

10. Gospodinjstvo (za deklice): teoretični in praktični pouk iz vseh panog gospodinjstva z ozirom na specialne potrebe kraja in okolice.

11. Spretnosti: ročna dela (moška in ženska), risanje z ozirom na praktične potrebe v življenju, petje in gimnastika.

Pouk iz strokovnih predmetov v narodnih šolah za višjo in nadaljno izobrazbano kvalifikacijo za pouk o strokovnih učitelji-ce, t. i. učitelji in učiteljice s priznanimi kvalifikacijami za pouk o strokovnih predmetih v narodnih šolah, predmete za sološno izobrazbo pa poučuj učiteljstvo narodnih šol, zato se v teh šolah učiteljstvo deli po predmetih ne pa po razredih.

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanoviča, člana Glavnega Odbora UJU, »Naloga učiteljske organizacije v ujedinjeni domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

Privatne šole za narodno mladino od 5.—15. leta se ne morejo ustanavljati, ampak mora vsa mladina obiskovati državne šole.

2. Z OZIROM NA UREDBO POUKA IN VZGOJE V NARODNIH ŠOLAH.

A. V zabaviščih.

V zabaviščih se ne vrši pouk v tistem smislu kakor v osnovnih šolah; vendar se mora tudi delo v zabaviščih vršiti po enako določenem načrtu in programu.

Delo v zabaviščih naj se vrši v glavnem po sledečem načrtu:

1. Sistematični vpliv na dober in pravičen telesni razvoj.
2. Vpliv in vzgoja dobrih navad pri otrocih: red čistost, marljivost pazljivost poslušnost in druge navade; hkrati odprava slabih navad dece.
3. Vpliv in odgoja plemenitih etičnih čutov: ljubezen do bližnjega, občutek časti, usmiljenja pravičnosti itd. in odvajanje od slabih etičnih nagnenj: jeze, hudočije, zlobe itd.

4. Vežba sluha in drugih poedinih organov pri dobro zamišljenih igrar in zabavah, pri risanju, petju, telovadbi in ročnih delih vsake vrste.

5. Otroci narodnostnih manjšin, ki se ne bi mogli učiti v osnovni šoli v materinskem jeziku, se priučijo v zabavišču krajevni govoricl da lahko razumevajo in slede pouka v osnovni šoli.

B. V osnovnih šolah.

V osnovni šoli se poučujejo sledeči predmeti:

1. Verouk: vzgoja otrok v veri njihovih roditeljev.
2. Moralni pouk: okrepitev dobrih in izkoreninjenje slabih navad in napak.
3. Državni jezik: čitanje in pisanje z izdelovanjem pisarnih izdelkov.
4. Materinski jezik: pouk v materinskem jeziku za otroke, ki se ne poučujejo v materinskem jeziku.
5. Zemljepis: spoznavanje ožje in širše domovine ter sosednih držav brez detaljnega poučevanja.

LISTEK.

„Praktični sadjar“.

Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 24. barvnimi prilogami in 92. slikami v tekstu. Priredil M. Humek, vrt. sadj. nadzornik

Za Slovenijo z njenim visoko razvitim in vsestransko razširjenim sadjarstvom je bila dobra sadjarska knjiga naravnost nujno potrebna. Z velikim zadovoljčenjem konstatiramo, da nam je s pričujočim delom naklonil g. Humek nekaj, kar smo že dolgo prav iskreno želeli. Ime g. avtorja ki nam je podal že vrsto odličnih strokovnih knjig in je kot dolgoletni urednik »Slovenskega sadjarja«, sedaj »Sadjarja in Vrtnarja«, ter kot sadiarski nadzornik osivel pri delu za povzdigo naše sadjereje nam je najboljši jamstvo, da tudi ta knjiga zasluži v polni meri naslov, ki ga nosi na načelni strani.

Na 400 straneh nas seznanja praktični sadjar s sadnim izbrom in najpripo-

ročljivejšimi vrstami za Slovenijo. Krasne barvene slike in številne perorisbe med tekstom nam pričarajo pred oči vso lepoto našega sadja ter pomorejo k njega lažjemu spoznavanju in oceni.

V poglavjih o požlahtnjenanju in v vzgoji sadnega naraščaja najdemo izčrpno vse kar nam je treba znati o drevesničarstvu. Pričljivo in spalirno sadno drevje, ki je posebnega pomena za domače in zelenjadne vrtove, se obravnava v obsegu da si zamore vsak tako drevje vzgojiti pravilno obrezovati in negovati, da mu bo prinašalo ne samo mnogo zabave in veselja temveč tudi rednih in bogatih pridelkov.

Jako obširno je poglavje: »Kako sadno drevje sadimo in gojimo«. Tukaj izvemo, kako sadno drevje živi, kolikega pomena so zani svetloba zrak, vloga in toplota katere okolnosti je upoštevati pri napravi novega sadonosnika kako se sadno drevje pravilno sadi in oskrbuje po sajenju. Seznanja nas z različnimi nasadi v vrtovih, na travnikih, pašnikih, njivah in

ob cestah. Izčrpane so tudi razprave o oskrbi starih sadovnjakov, gnoj in obdelavanju zemlje itd. itd.

Sadni zajedalci in boleznj, njih zapiranje in razna dokončevalna sredstva se obravnavajo v posebnem poglavju.

Nadalje nam pojasnjuje g. pisatelj sadne sestavine, norenje, spravljanje, razbiranje in shranjevanje namiznega sadja ter poda končno v mesečnih razvidih pregledno vsa opravila kako naj se opravljajo v drevsniči, sadovnjaku itd. posameznih mesecih tekom leta.

O povedanem in marsičem drugem razpravlja »Praktični sadjar« ki bo brez dvoma za Slovence to, ka je bil »Rötter« za Nemce, knjiga bogatih praktičnih izkušenj, zajetih iz sredine naših domačih razmer ki bodo donala našim sadiarjem in ljubiteljem sadjarstva gotovo tišočere koristi.

Dobrodošla bo učiteljstvu in šolskim vrtnarjem, zato naj si jo nabavijo okrajne učiteljske in lokalne-šolske knjižnice.

(Dalje prihodnjšč.)